

Johanna Björkenheim, Mia Montonen,
Eivor Söderström, Eivor Österlund-Holmqvist

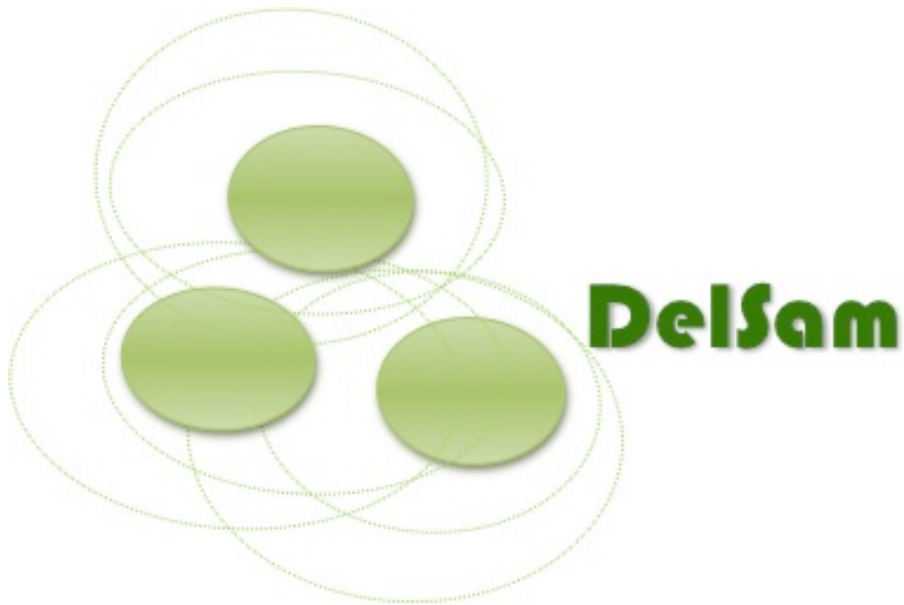
Projektrapport DelSam I

Delaktig i samhället 2012-2013

Om stöd till ungdomar på väg in i arbetslivet

Projektrapport DelSam I
Delaktig i samhället 2012-2013
Om stöd till ungdomar på väg in i
arbetslivet

Johanna Björkenheim, Mia Montonen, Eivor Söderström, Eivor Österlund-
Holmqvist: Projektrapport DelSam I – Delaktig i samhället 2012-2013

Om stöd till ungdomar på väg in i arbetslivet

FSKC Rapporter 1/2013

Ombrytning: Gerd Strandberg-Andersson

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Publikationen finns i PDF på våra webbsidor www.fskc.fi

Helsingfors 2013

ISBN 978-952-5588-86-6 (HFT)

ISBN 978-952-5588-87-3 (PDF)

Innehåll

Förord	5
1 Bakgrund	7
1.1 Ung och arbetslös	7
1.2 Ungdomars delaktighet	9
2 Målgrupp och syfte	12
3 Organisering och resurser	14
3.1 Projektpartner	14
3.2 Styrgrupp och projektpersonal	14
3.3 Resurser	15
4 Verksamhetsmiljöer	17
4.1 Projektområdet Helsingfors	17
4.2 Projektområdet Raseborg	18
5 Arbetsprocessen	20
5.1 Ungdomsverkstaden Sveps i Helsingfors	20
5.1.1 Målsättning och verksamhet	20
5.1.2 Framtidsdialog, seminariepresentation och slutdiskussion	21
5.2 Ungdomsverkstäderna i Raseborg	22
5.2.1 Målsättning och verksamhet	22
5.2.2 BIKVA-process, seminariepresentation och slutdiskussion	23
5.3. Övrig projektverksamhet	25
5.3.1 Seminariet: <i>Att hitta sin väg in i arbetslivet – hurdant stöd behövs?</i>	26
5.3.2 Praktikforskning	27
5.3.3 Presentationer av projektet	27
6 Ungdomarnas röst	29
6.1 Svepsungdomarnas seminariepresentation	29
6.2 Raseborgsungdomarnas seminariepresentation	31
6.3 Sammanfattning av ungdomarnas röst	36
7 Arbetsredskap för större delaktighet	40
7.1 Framtidsdialogen som redskap	40
7.2 BIKVA-processen som redskap	43
8 Slutord	47
9 Källor	49

Figur 1	Roger Harts deltagandestege. Källa: Collaborative Solutions. A Newsletter from Tom Wolff & Associates. Winter 2006.	10
Figur 2	Processen in i och ut ur en ungdomsverkstad: övergångar som smärtpunkter.	39
Tabell 1	Andelen arbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år och utkomststödstagande ungdomar i åldern 18-24 år i projektkommunerna och i hela landet under åren 2008-2011. Källa: Statistik- och indikatorbanken SOTKANet.	8
Tabell 2	Antalet och andelen utkomststödstagare vid Svensk socialservice i Helsingfors enligt ålder åren 2011 och 2012.	18
Tabell 3	Antalet och andelen utkomststödstagare i Raseborg enligt ålder åren 2011 och 2012.	18
Bilaga 1	Seminarieprogrammet 30.1.2013 <i>Att hitta sin väg in i arbetslivet – hurdant stöd behövs?</i>	52

Förord

Föreliggande rapport om projektet *DelSam – Delaktig i samhället* utgör en sammanfattning av ett projektarbete som utförts av Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området under tiden 1.9.2012 - 28.2.2013 med förlängning till 30.4.2013. Projektet genomfördes som ett pilotprojekt inom regeringens Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram 2012 - 2015 med statsunderstöd från undervisnings- och kulturministeriet. En ansökan om fortsättning i ett *DelSam II* har beviljats, vilket betyder att arbetet fortsätter. I denna rapport beskrivs *DelSam I*, dess syfte, målgrupp och partner, projektarbetet och de viktigaste resultaten. Det är vår förhoppning att den kunskap som pilotprojektet gett kan användas, förutom i det fortsatta projektet *DelSam II*, även av andra aktörer som vill utveckla sitt arbete med ungdomar som söker sig en väg in i utbildning och arbete.

Många studier och projekt har visat på behovet av handgripliga redskap och metoder för att stärka ungas delaktighet i vardagen och i samhället. Målgruppen för projektet *DelSam I* har i huvudsak varit svenskspråkiga unga vuxna i åldersgruppen 18-29 år som har svårigheter att hitta sin väg in i utbildning och arbete. Projektets syfte har varit dels att få fördjupad kunskap om smärtpunkter beträffande service och stöd som erbjuds för att komma in i utbildning och arbetsliv, dels att utveckla arbetsmodeller som stärker de ungas delaktighet. Ungdomarnas egen expertis har varit av största betydelse vid genomförandet av projektet som ursprungligen hade två fokusområden: förutom att höra de ungas åsikter på ett sätt som stöder deras delaktighet var avsikten att utveckla arbetsmodeller för bättre samverkan mellan de aktörer som arbetar med dessa unga. Att det senare fokusområdet fick mindre uppmärksamhet berodde på att projektet blev kortare än planerat. Meningen är att i det fortsatta projektet *DelSam II* satsa mer på detta område.

Projektpartnerna har förutom FSKC varit Helsingfors stads socialservice, ungdomsverkstaden Sveps i Helsingfors samt Raseborgs stads socialservice och sysselsättningsavdelning med ungdomsverkstäderna KOI och Fixar-Malte. Som delaktighetsgenererande arbetsmetoder användes framtidsdialog och BIKVA-modellen (Brugerindragelse i kvalitetsvurdering). Ett

öppet seminarium som behandlade den nya ungdomsgarantin, ungdomsarbete och ungdomarnas väg in i arbetslivet, ett seminarium där projektungdomarna aktivt deltog, ordnades i Helsingfors i januari 2013. Projektarbetet avslutades med en slutdiskussion på ungdomsverkstäderna.

Vi tackar hjärtligt alla som deltagit i projektet: våra projektpartner, ungdomarna och personalen vid Sveps, i Helsingfors och i Raseborg samt alla andra som visat intresse för projektet. Huvudfinansiären, undervisnings- och kulturministeriet (UKM), förtjänar ett särskilt tack för sin positiva inställning till projektet och flexibelt samarbete.

Helsingfors 30.4.2013

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området

Johanna Björkenheim, projektkoordinator

Mia Montonen, utvecklingschef

Eivor Söderström, projektarbetare

Eivor Österlund-Holmqvist, forskarsocialarbetare

1 Bakgrund

1.1 Ung och arbetslös

Förr levde barn och unga ofta närmare det praktiska arbetslivet och kunde, eller var till och med tvungna, att delta i olika praktiska sysslor tillsammans med sina föräldrar och/eller andra vuxna. De fick redan under skoltiden en insyn i arbetslivet. I och med att arbetslivet och många arbetsuppgifter i expertsamhället förändrats och blivit mer specialiserade har yrkesvalet blivit svårare, särskilt för ungdomar med specialbehov. För en ung person är det viktigt att kunna känna sig delaktig och ha en ändamålsenlig sysselsättning; för samhället är det viktigt att ungdomarna kommer in i arbetslivet och integreras, inte minst med tanke på den demografiska utvecklingen och de stora årskullarna på väg i pension. Enligt färskta siffror är sysselsättningsgraden för personer som avlagt enbart grundutbildning ca 45 % (Aktivt stöd krävs, HBL 26.4.2013).

Bakgrunden till projektet *DelSam I* ligger i den stora ungdomsarbetslösheten och den därmed tilltagande risken för att dessa ungdomar aldrig kommer in i arbetslivet utan marginaliseras. Ungdomsarbetslösheten har under de senaste åren varit hög och samtidigt har antalet unga som behöver utkomststöd ökat på flera håll i landet (se tabell 1). År 2011 var arbetslösheten i hela landet bland ungdomar i åldern 18-24 år 11,9 % och andelen utkomststödstagare i samma ålder 14,1 % (i skrivande stund finns inte siffrorna för 2012 tillgängliga). Många av de unga som besöker en ungdomsverkstad är samtidigt klienter inom utkomststödet och eventuellt också vid andra instanser, bl.a. i missbrukarvården och inom psykiatrin.

Tabell 1 Andelen arbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år och utkomststödstagande ungdomar i åldern 18-24 år i projektkommunerna och i hela landet under åren 2008-2011.
Källa: Statistik- och indikatorbanken SOTKANet.

		2008	2009	2010	2011
Arbetslösa ungdomar i åldern 18-24 år i % av hela arbetskraften	Helsingfors	3,6	6,3	5,9	5,9
	Raseborg	6,5	10,5	9,5	7,9
	Hela landet	8,8	13,8	13,0	11,9
18-24-åriga utkomststödstagare i % av befolkningen		2008	2009	2010	2011
	Helsingfors	8,8	12,2	13,1	12,9
	Raseborg	10,7	11,8	11,0	10,2
	Hela landet	11,9	14,2	14,5	14,1

Närings-, trafik- och miljö (NTM)-centralens rapport (Häggman 2011) betonar vikten av att förhindra att ungdomar marginaliseras. Detta kan ske t.ex. genom ungdomsverkstäder och uppsökande ungdomsarbete. Rapporten för även fram den ekonomiska nytta samhället har av att satsa på tidigt stöd för unga. Också Regeringsprogrammet framhäver vikten av att förebygga utslagning bland unga genom olika åtgärder, såsom den nya ungdomsgarantin, ökade möjligheter till arbetskraftspolitisk utbildning och läroavtalsutbildning, kombination av arbete och utbildning för bättre förankring i arbetslivet osv. Det uppsökande ungdomsarbetet ska utvidgas och olika slag av verksamhet för unga ska stödas. (Regeringsprogrammet 22.6.2011.) Den uppdaterade ungdomslagen (72/2006) fokuserar på kommunernas ungdomsarbete och ungdomspolitik och innehåller bestämmelser om sektorövergripande samarbete. Ungdomsgarantin, som trädde i kraft 1.1.2013, innebär att alla unga under 25 år och utexaminerade unga under 30 år erbjuds en arbets-, praktik-, studie-, ungdomsverkstads- eller rehabiliteringsplats senast inom tre månader från det arbetslösheten börjat.

Under de senaste decennierna har det skett stora omvälvningar i samhället. De sociala problemen har förändrats och det förutsätter också ändringar i kommunernas service. Behovet av nya metoder i arbetet med ungdomar påskyndas av att värderingar och attityder i samhället genomgår

förändringar. Det är viktigt att de professionella som arbetar med ungdomar har kvalifikationer som innebär respekt för alternativ, för lokala och kulturella särdrag och för medborgarcentrerad delaktighet. Professionell expertis baseras inte längre på ett hierarkiskt förhållande mellan olika aktörer på fältet. De professionella ställs inför utmaningen att överskrida både vertikala och horisontala gränser, koncentrera sig på gemensamma intressen och samverka och förstå den diskursiva karaktären av sin egen praktik. Att skapa en grund för denna utveckling, att skapa modeller för reflexiv kompetens, är en utmaning för dem som ska ge god service till kommuninvånarna. Det är viktigt att de som är mottagare av servicen kan och får ge sin syn och sin expertis i utvecklandet av nya arbetsmetoder. Mottagarna av servicen, ungdomarna, är experter på att vara unga. (Karvinen-Niinikoski 2004; Johansson-Juup och Österlund-Holmqvist 2008.)

Mot bakgrunden av sådana tankegångar är det ytterst viktigt att hitta nya sätt att samverka i kommunerna. Det har blivit allt tydligare att de professionella måste komma ifrån ett sektoriserat tänkande och i stället utveckla en mer holistisk syn på sitt sätt att arbeta. För att kunna utveckla samarbetet mellan olika sektorer inom en kommun och mellan olika kommuner och organisationer behövs reflekterande, gränsöverskridande dialoger.

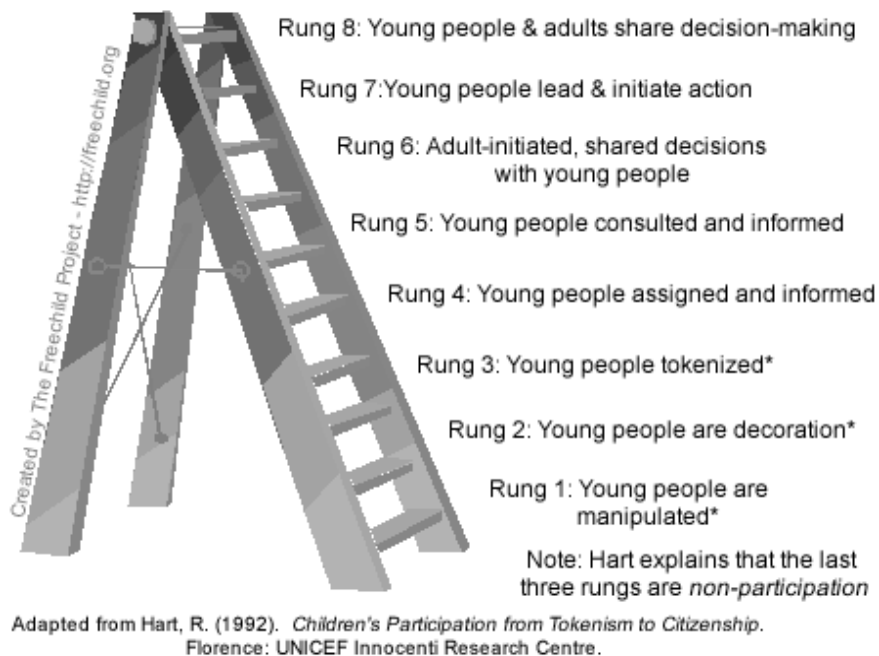
1.2 Ungdomars delaktighet

Ett centralt begrepp i arbetet med ungdomar är delaktighet, ett brett begrepp med olika betydelser i olika sammanhang (Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2012-2015). Möjligheterna för barn och unga att höras i ärenden som gäller dem själva och att delta i planeringen av sin egen näromgivning betonas av riksdag och regering (Ungdomslagen 72/2006; Regeringsprogrammet 22.6.2011).

Det finns olika teorier om delaktighet. Roger Hart (1997) har ställt upp fyra kriterier för deltagande. Kriterierna innebär att den unga ges möjlighet att säga sin åsikt under processen, får information om processen och om sin roll där, har en meningsfull roll och deltar frivilligt i processen. Det innebär också att den unga har nödvändig kunskap om processen, innan han eller hon bestämmer sig för att delta. (Hart 1997, se Mattsson 2008, 17-19.) Figur 1 visar

Harts deltagandestege som är ett sätt att förklara olika grader av unga personers delaktighet. Ju högre upp på stegen desto större är det reella deltagandet, medverkan, ansvaret, förståelsen, inflytandet och initiativrätten. Vilken nivå av delaktighet som är lämplig i olika fall beror dels på vad saken gäller och dels på den ungas handlingskapacitet, utsatthet mm. (Mattsson 2008, 18-19).

Roger Hart's Ladder of Young People's Participation

Figur 1 Roger Harts deltagandestege. Källa: Collaborative Solutions. A Newsletter from Tom Wolff & Associates. Winter 2006.

1. Den lägsta nivån handlar inte om egentlig delaktighet utan vuxna använder då ungdomarna till att stärka sin egen sak men låter påskina att saken är initierad av de unga. (Manipulation)
2. Den andra nivån innebär inte heller delaktighet utan där använder vuxna ungdomarna till att föra fram sin egen åsikt. (Dekoration)

3. På den tredje nivån förefaller ungdomarna att få komma till tals men egentligen har de mycket litet att säga till om när det gäller hur och varför de medverkar. (Symbolism)
4. På den fjärde nivån får ungdomarna sig tilldelade en roll, får information och förstår varför de är med men de har inget egentligt handlingsutrymme. (Anvisad och informerad)
5. På den femte nivån konsulteras ungdomarna som experter och får information om hur deras åsikter och input används men är inte delaktiga i beslutsfattandet. (Konsulterad och informerad)
6. På den sjätte nivån har ungdomarna ett visst inflytande över processen men initiativet kommer från de vuxna. (Inflytande)
7. På den sjunde nivån är det ungdomarna som initierar processen och har inflytande på besluten. (Initiativ och inflytande)
8. På den åttonde nivån har ungdomarna full delaktighet, dvs. de har initiativrätt och fattar beslut tillsammans med de vuxna. (Initiativ och medbestämmande)

Vid utvecklandet av service för ungdomar är det viktigt att de själva involveras i arbetet. De är experter på sitt eget liv och det är deras liv det gäller. Samverkan med ungdomarna bör utgå från deras kunskap om servicen och deras förståelse av sin situation som brukare av service (se bl.a. Virtanen et al 2011). Samtidigt stärks då också deras medborgarskap; de uppmuntras till att vara aktiva medborgare i framtiden. Upplevelser av delaktighet leder till större färdigheter och intresse för mera aktivitet och delaktighet; utvecklingen kommer in i en process som kan kallas en 'god spiral'. Delaktighet är alltså både ett medel och ett mål.

I projektet DelSam I stärktes de ungas delaktighet genom att de själva var med och påverkade kunskapsutvecklingsprocessen.

De professionellas specialkunskap och kompetenshöjning är också viktiga element i utvecklingen av servicens kvalitet. En god servicekvalitet garanteras genom att både professionellas och ungdomars erfarenheter uppskattas, erkänns och tas i bruk som kunskap.

2

Målgrupp och syfte

Projektets målgrupp var sådana unga vuxna i åldersgruppen 18-29 år som omfattas av den nya ungdomsgarantin och samtidigt lyfter utkomststöd vid en socialbyrå. Ungdomsgarantin som trädde i kraft i början av år 2013 gäller ungdomar som har svårigheter att hitta sin väg in i utbildning och arbetsliv efter grundskolan.

Syftet med projektet *DelSam I* formulerades på följande sätt:

1. att utveckla delaktighetsgenererande metoder för att effektivera stödet till ungdomar som riskerar att marginaliseras och göra det på ett sådant sätt att deras individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare samtidigt stöds på ett ändamålsenligt sätt och
2. att utveckla nya former för samarbete mellan socialt arbete, ungdomsverkstäder och andra aktörer som är engagerade i arbetet med att stöda ungdomar på deras väg in i vuxenlivet.

På grund av tidsbrist fokuserade projektet främst på det förstnämnda delsyftet, dvs. att höra vad ungdomar (vid ungdomsverkstäder) har att säga om sin tillvaro och samtidigt utveckla delaktighetsgenererande metoder.

Projektet *DelSam I* har deltagit i verkställandet av följande strategiska målsättningar i regeringens barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram för 2012-2015:

- 1.1 Hörande av barn och unga och deras möjligheter att delta och påverka
- 2.1 Ungdomstjänster i form av närservice
- 3.1 Ungdomsverkstadsverksamhet och uppsökande ungdomsarbete i verkställandet av samhällsgarantin
- 3.3 Olika vägar till utbildning och sysselsättning
- 9.1 Samordning av de ungas ärenden

9.2 Personalens kompetens i arbetet med ungdomar

Dessutom har projektet i viss mån deltagit i verkställandet av följande målsättningar:

4.3 Regional likställdhet

7.2Handledning av unga som avslutar den grundläggande utbildningen.

Projektet har varit ett pilotprojekt som genomförts i två geografiska projektområden, Helsingfors och Raseborg. Utvecklingsarbetet har skett på gruppnivå vid ungdomsverkstäder med ungdomar och personal. Projektkommunerna står inför nya utmaningar. I Helsingfors genomfördes i början av år 2013 en omfattande omstrukturering av den sociala servicen där det både för ungdomar och professionella är viktigt att hitta de servicesystem som bäst gagnar stadens svenskspråkiga ungdomar i den specifika situation där de befinner sig. I Raseborg har utmaningen varit att utveckla ny verksamhet på ett flexibelt och brukarvänligt sätt.

På längre sikt är de båda *DelSam*-projektens (I och II) förväntade effekter bland annat ökad delaktighet för ungdomar i sin egen process, minskad marginalisering, ett minskat antal unga som är beroende av utkomststöd, bättre samarbete och samverkan mellan olika aktörer och en motiverad och kompetent personal som arbetar med de unga.

3

Organisering och resurser

I projektet deltog fem partner: tre kommunala partner, en privat organisation och FSKC som projektkoordinator. Projektresurserna utgjordes till största delen av ett statsstöd beviljat av undervisnings- och kulturministeriet inom ramen för regeringens barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram.

3.1 Projektpartner

Initiativet till pilotprojektet togs av *Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området (FSKC)* som fungerade som projektägare och ansvarade för projektets förverkligande och koordinering. FSKC är ett allmännyttigt bolag som har som uppgift att skapa och upprätthålla en samarbetsstruktur i avsikt att främja baskompetens, specialkompetens och expertis inom det sociala området i Svenskfinland. FSKC ska säkerställa att den svenskspråkiga befolkningens behov av specialservice och specialisttjänster, som förutsätter samarbete i Svenskfinland, kan fyllas. FSKC:s arbetsfält är i växelverkan mellan forskning, utveckling och det praktiska arbetet. Bolaget är en betydande samarbetspart i utvecklingsarbetet tillsammans med andra aktörer. *DelSam* är ett utvecklingsprojekt kopplat till både praktiskt arbete och forskning.

Övriga partner i projektet förutom FSKC har varit *Ungdomsverkstaden Sveps, Svensk socialservice vid Socialverket (fr.o.m. 2013 Social- och hälsovårdsverket) i Helsingfors* samt *Grundtrygghetsproduktionen och dess sysselsättningsavdelning i Raseborgs stad*. Själva utvecklingsarbetet har utförts vid ungdomsverkstaden Sveps i Helsingfors och ungdomsverkstäderna KOI och Fixar-Malte vid sysselsättningsavdelningen i Raseborg. Projektpartnerna beskrivs närmare i kapitlen 4 och 5.

3.2 Styrgrupp och projektpersonal

Projektet *DelSam I* har haft en styrgrupp med uppgift att bl.a. stöda och möjliggöra för projektpersonalen att förverkliga projektet, följa upp

projektets ekonomi och informera sina egna nätverk om projektet. Styrgruppen har bestått av representanter för projektpartnererna, dvs. projektkommunerna, ungdomsverkstäderna och FSKC. Finansiären UKM erbjöds en plats men tackade nej. Helsingfors stads representant kunde inte delta efter socialservicens omorganisering i början av 2013. Ingen representant för ungdomarna ingick i styrgruppen. Projektpersonalen deltog i mötena. Styrgruppen sammanträdde fem gånger.

FSKC:s VD Torbjörn Stoor har lett projektet och haft det ekonomiska ansvaret. Som deltidsanställd projektkoordinator stationerad på FSKC:s byrå i Helsingfors har fungerat pol.mag. Johanna Björkenheim med ansvar för projektadministration, planering och rapportering. Pol.mag. Eivor Söderström har varit deltidsanställd projektarbetare och ansvarat för det konkreta genomförandet av projektet på lokal nivå. Dessutom har forskarsocialarbetaren/licentiatstuderanden Eivor Österlund-Holmqvist deltagit i projektarbetet dels som forskare och utvecklare, dels som ledande socialarbetare i Raseborg och för det konkreta genomförandet av projektet på lokal nivå. FSKC:s utvecklingschef Mia Montonen har deltagit i projektets styrgrupp samt fungerat som bollplank och stöd för projektarbetarna. Montonen har också deltagit i projektet genom sitt bidrag till designen av projektets utförande. FSKC:s byrå- och projektsekreterare Gerd Strandberg har skött om projektets kommunikation och marknadsföring (FSKC:s webbplats, infobrev och de sociala medierna). Strandberg har också skött om projektets ekonomiförvaltning och deltagit i arrangemangen för seminariet 30.01.2013.

3.3 Resurser

Projektet fick 40 000 € i statsunderstöd inom ramen för regeringens barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogram. Statsunderstödet till projektet har främst använts för avlöning av en projektkoordinator (20-50 %) och en projektarbetare (20-100 %), för arvode till en ledare av framtidsdialogen, för resekostnader, för projektkoordinatorns deltagande i konferensen Ung2013 i Jyväskylä och för hyra för arbetsutrymmen på FSKC samt för ordnandet av seminariet 30.1.2013 mm. Dessutom har FSKC:s personal jobbat i projektet, för att leda projektet (operativ ledning och t.ex. styrgruppsarbete),

tillställningarna, marknadsföringen och administrationen av projektet. De båda ungdomsverkstäderna fick en kamera var för fotografering inför seminariepresentationerna. Licentiatstuderanden har också ersatts för sin insats i projektarbetet under år 2013. Licentiatstuderanden har erhållit handledning från universitetet för sin praktikforskning (en kostnad som inte bokförts till projektet, men som kommit projektet till nytta). Projektaktörerna i de deltagande kommunerna och i ungdomsverkstäderna har bidragit med insatser i form av arbetstid för utvecklingsarbetet. Projektaktörernas insatser i de deltagande kommunerna och organisationerna har sålunda tillfört projektet mycket extra resurser. FSKC:s samarbetsnätverk med kontakter runtom i Svenskfinland har utnyttjats för information om projektets aktiviteter och spridning av projektresultaten. De totala bokförda utgiftsposterna för projektet omspanner 48 242,43 euro, vilket betyder att FSKC ur sina egna medel stått för den överskjutande andelen av understödet på 40.000 euro.

4

Verksamhetsmiljöer

De geografiska områden där projektet genomfördes var alltså Helsingfors och Raseborg. Aktörerna var ungdomar och personal vid ungdomsverkstäder och personal vid socialbyråer (de enheter som ansvarar för åldersgruppen 18-29 år). I *DelSam II* kunde ytterligare tänkbara aktörer vara potentiella arbetsgivare, arbets- och näringsbyråer, ungdomssektorn, skolkuratorer, skolpsykologer, studiehandledare, lärare i grundskolan och i andra stadiet, fritidssektorn, hälso- och sjukvård, församlingar, föreningar m.fl. lokala aktörer.

4.1 Projektområdet Helsingfors

I Helsingfors utgjordes projektaktörerna av Svensk socialservice och Ungdomsverkstaden Sveps. Från början av år 2013 är den svenska socialservicen organiserad i svenska team som samverkar med motsvarande service på finska runtom i staden. Organisationsförändringen medförde ett visst avbrott i projektsamarbetet. Helsingfors stad köper ungdomsverkstadstjänster för svenskspråkiga ungdomar av Sveps, som är den enda ungdomsverkstaden i huvudstadsregionen som betjänar ungdomar på svenska. Sveps' verksamhet beskrivs närmare i kapitel 5.

En utredning av unga vuxnas beroende av utkomststöd i Helsingfors under år 2012 visar att 37,3 % av alla utkomststödstagare vid Svensk socialservice var i åldern 18-28 år (39,8 % år 2011); av dem var nästan en tredjedel (29,3 %) nya hushåll (33,6 % år 2011). Huvudregeln är att man kan anhålla om eget utkomststöd då man fyllt 18 år, dvs. är vuxen. Tabell 2 visar att antalet utkomststödstagare i den yngre åldersgruppen är relativt stort.

Tabell 2 Antalet och andelen utkomststödstagare vid Svensk socialservice i Helsingfors enligt ålder åren 2011 och 2012.

Ålder	2011		2012	
	Antal hushåll	Av vilka nya	Antal hushåll	Av vilka nya
18-24 år	101 (28,7 %)	47 (33,6 %)	87 (24,4 %)	28 (32,2 %)
25-28 år	39 (11,1 %)		46 (12,9 %)	11 (23,9 %)
Alla	352 (100 %)	72 (20,4 %)	356 (100 %)	62 (17,4 %)

4.2 Projektområdet Raseborg

I Raseborg var de huvudsakliga projektaktörerna stadens Socialservice och ungdomsverkstäderna KOI och Fixar-Malte vid stadens sysselsättningsavdelning.

En oroande stor del av de hushåll som lyfter utkomststöd är under 29 år. År 2012 utgjorde 18-28-åringarna 34,2 % av alla hushåll som lyfte utkomststöd (34,6 % år 2011). Av dessa var 33,7 % nya utkomststödstagare (38,7 % år 2011). Se tabell 3.

Tabell 3 Antalet och andelen utkomststödstagare i Raseborg enligt ålder åren 2011 och 2012.

Ålder	2011		2012	
	Antal hushåll	Av vilka nya	Antal hushåll	Av vilka nya
18-24 år	301 (22,9 %)	147 (48,8 %)	309 (23,3 %)	124 (40,1 %)
25-28 år	153 (11,7 %)	29 (19,0 %)	145 (10,9 %)	29 (20,0 %)
Alla	1312 (100 %)	346 (26,4 %)	1326 (100 %)	350 (26,4%)

Den yngre åldersgruppen är relativt sett mycket stor och innehåller en stor andel nya hushåll, vilkas antal dock positivt nog minskat sedan föregående år. Dessa personer har inte rätt till arbetsmarknadsstöd om de inte har en utbildning, arbetat tillräckligt länge eller deltar i en sysselsättningsfrämjande åtgärd. Det betyder att det behövs gedigna insatser från olika håll för att

stöda dessa unga så att de får kontroll över sin livssituation. Minskningen i antalet nya unga utkomststödstagare kan antas bero på sysselsättningsavdelningen och den nya ungdomsverkstaden som under det senaste året haft en bra start och kunnat ta emot flera ungdomar.

Raseborgs stad grundade i början av år 2012 inom Grundtrygghetsproduktionen en avdelning för sysselsättningstjänster med en ungdomsenhet. Ungdomsenhetens verksamhet beskrivs närmare i kapitel 5.

5

Arbetsprocessen

I det följande beskrivs de processer som ungdomarna och personalen vid ungdomsverkstäderna i Helsingfors respektive Raseborg deltog i under projektets gång. I slutet av kapitlet beskrivs övrig projektverksamhet.

Mot slutet av projektet tillfrågades ungdomar och personal vid ungdomsverkstäderna om projektets betydelse för dem, hur medverkan i projektet hade inverkat på och förändrat verksamheten, både positivt och negativt, vad projektet eventuellt borde ha gjort annorlunda och om det fanns något som varit speciellt roligt, dåligt, bra, ansträngande e.d. och något de speciellt kom ihåg och förknippade med projektet. Kommentarererna har bakats in i texten.

5.1 Ungdomsverkstaden Sveps i Helsingfors

Vid Sveps bestod projektverksamheten av en framtidsdialog med ungdomar och personal, deltagande i det öppna seminariet med en egen presentation som ungdomarna planerade och en slutdiskussion med ungdomar och personal. Först beskrivs ungdomsverkstadens verksamhet i korthet.

5.1.1 Målsättning och verksamhet

Ungdomsverkstaden Sveps upprätthålls av kommunerna Helsingfors, Esbo, Vanda, Grankulla och Kyrkslätt samt av Svenska studiecentralen SSC och privata fonder. Målsättningen är att stärka svenskspråkiga ungas möjligheter till studier och arbete, att motarbeta skol- och studietrötthet, att främja ungdomarnas välmående och att stävja marginalisering och risken för utanförskap. Sveps hjälper ungdomar att hitta utbildning, arbetspraktik och arbete.

Sveps erbjuder tre olika verksamheter: uppsökande ungdomsarbete, startträning och arbetsträning. Startträningen (som deltog i *DelSam*) är en relativt ny verksamhet som inleddes vintern 2011 och har tio platser. Den

erbjuder lågtröskelverksamhet för unga som behöver en längre stödprocess med mer individuella lösningar. Träningsprocessen är individuellt planerad men ändå en gruppverksamhet där sociala färdigheter övas upp; gemenskapen är viktig. I gruppen diskuteras olika teman: hemskötsel/huslig ekonomi, fysiskt och psykiskt välmående, effektiv tidsanvändning, fritid och intressen, människorelationer och självförtroende. Arbetssättet i träningen är målmedvetet och rehabiliterande. Inom verksamheten koncentrerar man sig på den ungas möjligheter och styrkor, tränar vardagsrutiner, dygnsrytm, att bygga upp självkänslan och att få balans i livet. Målet med träningen är att den unga hittar en motiverande sysselsättning eller studieplats. Det har visat sig att startträningen kunnat få med ungdomar som behöver en mycket flexibel början på sitt deltagande i verkstaden. Träningen fungerar tre dagar i veckan med två anställda socialtränare och riktas till ungdomar som bor i de kommuner som upprätthåller verksamheten.

5.1.2 Framtidsdialog, seminariepresentation och slutdiskussion

Vid Sveps Startträning genomfördes en framtidsdialog som modell för dialogiskt utvecklingsarbete. Som utomstående ledare anlätades nätverkskonsult Mika Lindfors. Dialogen genomfördes 27.11.2012 med sex ungdomar och fem anställda vid ungdomsverkstaden samt tre personer från projektet. Hur framtidsdialogen fungerade som arbetsredskap beskrivs närmare i kapitel 7.1.

I det öppna seminariet som hölls i Helsingfors 30.1.2013 deltog ungdomarna vid Startträningen med en presentation som de själva hade förberett. Presentationen är ett uttryck för projektungdomarnas röst och ingår i kapitel 6.1.

I slutdiskussionen på Sveps 26.4.2013 deltog förutom två samtalsledare från projektet tre anställda och fem ungdomar; två av ungdomarna hade tidigare deltagit i projektet. Erfarenheterna av framtidsdialogen och seminariet betraktades överlag som positiva. Ungdomarnas engagemang inför seminariet hade varit stort och de hade i olika sammanhang funderat på och formulerat de frågor de slutligen valde att ställa publiken (se kapitel 6.1). Beträffande framtidsdialogen ansåg de anställda att diskussionen bekräftade deras tidigare uppfattning om att Startverksamheten är på rätt väg. Dialogen

och tillhörande grupparbete gav ett bra material för det fortsatta utvecklingsarbetet. Den goda feedbacken från de unga motiverar de anställda att arbeta vidare.

Samarbetet i nätverket kring ungdomarna uppfattas av både ungdomarna och de anställda som nästa utmaning i utvecklingsarbetet. Speciellt samarbetet med arbets- och näringsbyrån, FPA och socialbyrån borde utvecklas till att bättre se den unga och svara på hans eller hennes behov. Den svaga tillgången till svensk service försvårar ofta dessa ungdomars möjligheter att sköta sina ärenden, personalen i de finskspråkiga nätverken känner inte heller nödvändigtvis till Sveps ungdomsverkstads existens. Ungdomarna lyfte speciellt fram behovet av konkret hjälp från mer engagerade tjänstemän, ett flexiblere samarbete och en helhetssyn hos de professionella. Både ungdomarna och personalen ställer sig positivt förväntansfulla till en eventuell utvidgad nätverksdiskussion inom ramen för det fortsatta projektet *DelSam II*.

På praktisk nivå ansåg sig Sveps genom dialogen i projektet ha fått stöd för fortsatta reflektioner och hjälp med att lyfta fram och öppna upp utmaningarna med de ungdomar som behöver längre stödprocesser. Seminariet ansågs mycket lyckat. Projektet ansågs ha medfört önskad synlighet för ungdomsverkstadens verksamhet.

5.2 Ungdomsverkstäderna i Raseborg

Vid ungdomsverkstäderna KOI och Fixar-Malte i Raseborg utgjordes projektverksamheten av en BIKVA-process på fyra nivåer med ungdomar, personal, ledning och politiker samt en seminariepresentation som ungdomarna planerade och framförde och en slutdiskussion med ungdomar och personal. Först beskrivs ungdomsenhetens verksamhet i korthet.

5.2.1 Målsättning och verksamhet

Ungdomsverkstäderna KOI och Fixar-Malte vid sysselsättningsavdelningens ungdomsenhet i Raseborgs stad är riktade till arbetslösa unga i åldern 16-29 år. Till verksamhetsformerna i verkstäderna hör utförande av olika arbeten med målsättningen att förbättra deltagarnas funktions- och

samarbetsförmåga samt höja deras självkänsla, välmående och motivation, bl.a. genom regelbundna motionsdagar och annan social samvaro.

Ungdomsverkstaden KOI är en ny verksamhet som inleddes i augusti 2012. Det är en lågtröskelverksamhet som stöder deltagarnas rehabilitering och beaktar den ungas särskilda behov. Målet är att hjälpa ungdomarna att se sina starka sidor och möjligheter inför framtiden. På verkstaden ordnas bl.a. workshops i t.ex. tygtryck, smyckeskedjetillverkning och luffarslöjd. Den japanska Koi-fisken symboliserar en strävan att ta sig igenom svårigheter för att nå sitt mål, lycka och framgång.

Fixar-Malte är en verkstad med både unga under 29 år och vuxna som är i slutskedet av sin arbetsrehabilitering på väg tillbaka till arbetslivet. Det är en mobil, smidig och serviceinriktad grupp som utför olika sorters arbeten: reparations-, trädgårds- och målningsarbeten för ideella föreningar samt interna uppdrag för Raseborgs stad. Syftet med verksamheten är att förbättra deltagarnas möjligheter på arbetsmarknaden. Fixar-Malte erbjuds i första hand personer som antas kunna följa regelbundna rutiner och fungera rätt självständigt.

5.2.2 *BIKVA-process, seminariepresentation och slutdiskussion*

I Raseborg genomfördes en BIKVA-utvärdering som redskap för att utveckla de kommunala ungdomsverkstäderna KOI och Fixar-Malte. BIKVA-intervjuerna inleddes 13.11.2013 och processen avslutades med en presentation för politiker vid sektionen för Grundtrygghetsproduktionen 4.4.2013. (En presentation för Grundtrygghetsnämnden planeras efter projektets slut). Hur BIKVA-processen fungerade som arbetsredskap i projektet beskrivs närmare i kapitel 7.2.

Projektungdomarna deltog i det öppna seminariet i Helsingfors 30.1.2013 med en egen presentation som de planerade och genomförde. Presentationen är ett uttryck för deras röst och ingår i kapitel 6.2.

Vid en gemensam slutdiskussion 12.3.2013 presenterades materialet från hela BIKVA-processen för alla ungdomarna och personalen vid

ungdomsverkstäderna. Både ungdomar och personal uppskattade att materialet återfördes till dem och diskussionen var livlig.

BIKVA-processen upplevdes ha stött utvecklandet av den nya verksamheten. Det finns behov av att kontinuerligt fundera på vad man vill uppnå och med vilka medel. Hur kunde den ungas roll vid planering och uppföljning stärkas för att bättre skapa en gemensam målsättning?

Frågor om tiden på verkstaden engagerade ungdomarna. Det kändes lätt att komma till verkstaden och de upplevde sig bli väl mottagna där. Men det kom tydligt fram att det krävs både flexibilitet och klara ramar i verksamheten, vilket ställer speciella krav på personalens förhållningssätt och verksamhetens utformning. Diskussionen om eventuella konflikter mellan av "systemet" formade verksamhetssätt och den ungas individuella behov konkretiserades t.ex. i diskussionen om verkstadsdagarnas längd. Det framkom tydligt att det i stor utsträckning handlar om individuella processer och målsättningar, vilket i sin tur fokuserar på arbetsrehabiliteringens innehåll.

Satsningar på uppsökande verksamhet och lagändringar har gjort att de professionella upplevde sig ha rätt goda förutsättningar att åtminstone framöver nå ungdomar som riskerar att bli utan jobb eller studieplats.

För personalen är det nödvändigt att se helheter; det räcker inte med att enbart granska det egna ansvarsområdet. Under verkstadstiden får personalen ofta syn på ungdomarnas eventuella mentala problem, missbruk osv. Oron över hur de ska komma vidare och hitta sin plats i arbetslivet visar att det finns ett stort behov av att tänka mångprofessionellt och stärka kontakten med det övriga professionella nätverket redan under verkstadstiden så att de ungas individuella utveckling till aktiva, välmående medborgare kan stödjas. Hur tar man tag i de här frågorna, hurdan är tillgången till de övriga professionella i nätverket och vilken blir den ungas andel och roll?

Personalens erfarenhet var, att ungdomarnas tillit till dem ökar när de märker att personalen lyssnar på dem och strävar efter att åtgärda brister, som t.ex. lunchservering och tillgång till datorer. Deltagandet i seminariet gjorde också att ungdomarna kände sig respekterade. Projektet ansågs gynna

hela verksamheten eftersom gemenskapen öppnade sig för alla (ungdomsenheten och tjänstemännen). Vägen öppnades också för ungdomarna att i framtiden själva öppna en diskussion och påverka verksamheten.

Ungdomsenheten var mycket nöjd med projektet och väntar med intresse på en reaktion från politikerna, som ju fått en rapport om resultatet av BIKVA-processen. De ser fram emot ett fortsatt samarbete inom *DelSam II*. Även ledningen såg projektet som betydelsefullt i och med att de fått höra de ungas och personalens synpunkter. Projektet har gett idéer och bekräftelse för vidare utveckling av verksamheten. Processen som helhet och projektpersonalen med sin expertkunskap ansågs ha fungerat bra. Seminariet ansågs lyckat med många bra presentationer och viktig diskussion.

För det fortsatta projektet *DelSam II* föreslog en anställd vid ungdomsverkstaden en BIKVA-process med en annan målgrupp, dvs. två olika ungdomsgrupper, dels de som deltar i en ungdomsverkstad och dels sådana som redan studerar. Temat kunde vara t.ex. vad ungdomarna kan syssla med på fritiden i sin kommun, sport, hobby etc. Intervjunivåerna skulle då vara: 1) ungdomsgrupperna, 2) anställda och andra representanter för olika föreningar, klubbar, amatörteatrar, ungdomsgårdar mm., 3) ledningen och 4) beslutsfattare. Ungdomarna anser ofta att det inte finns något att göra i kommunen, i vissa fall kan det också vara alltför krångligt att hitta information om fritidssysselsättningar. Som förslag framfördes evenemang med workshops där ungdomarna kunde prova på olika sysselsättningar.

5.3 Övrig projektverksamhet

Förutom dialogerna vid ungdomsverkstäderna bestod projektverksamheten av det öppna seminariet, praktikforskning och presentationer av projektet. Dessutom ingick i projektet att utarbeta en ansökan till UKM för fortsatt finansiering av projektet i form av *DelSam II*; ansökan har sedermera beviljats.

5.3.1 *Seminarier: Att hitta sin väg in i arbetslivet – hurdan stöd behövs?*

Till projektet kopplades en utbildnings- och seminariedag med delaktighetsperspektiv i Helsingfors 30.1.2013 (se närmare seminarieprogram i bilagan). Seminariet hade rubriken *Att hitta sin väg in i arbetslivet – hurdan stöd behövs?* och riktades till praktiker i olika yrken, personer som arbetar med ungdomar i kommunerna och vid arbets- och näringsbyråerna, studerande, lärare, forskare och andra intresserade. Vid seminariet diskuterades hur ungdomar som har svårigheter att komma in i arbetslivet kan få stöd, vad det finns för stöd att få, hur det ges och hurdan det borde vara. Temat behandlades från olika synvinklar: lagen, forskningen och praktiken. Ungdomar vid ungdomsverkstäderna Sveps i Helsingfors och KOI i Raseborg framförde tillsammans med sina handledare varsin presentation med fotografier över verksamheten och synpunkter på det stöd de får (se kapitlen 6.1 och 6.2). Inbjudna föreläsare var sakkunnigpsykolog Raimo Hokkanen från Nylands arbets- och näringsbyrå och ungdomsforskare och universitetslektor Matilda Wrede-Jäntti från Helsingfors universitet. Projektarbetare Eivor Söderström och forskarsocialarbetare Eivor Österlund-Holmqvist redogjorde för projektarbetet. Dagen avslutades med en livlig diskussion med publiken, som till stor del bestod av praktiker som arbetar med unga i olika organisationer.

Den viktiga frågan under seminariet var hur stödet till unga arbetslösa kan bli bättre och effektivare, både på individ- och på samhällsnivå. Den nya ungdomsgarantin är en början men kan knappast hjälpa alla. Hokkanen efterlyste en ny attityd hos alla berörda parter för att åstadkomma en mer fruktbar dialog. Han ansåg att det behövs nya arbetsformer, en omfördelning av resurser och uppbyggande av nätverk som i högre grad inkluderar också arbetsgivarna. Wrede-Jäntti diskuterade bemötandet av unga arbetslösa utgående från sin forskning om ungas agentskap. Hon påpekade att många unga arbetslösa "tappas bort" på grund av att de inte längre finns i arbetslöshetsregistret. En värdefråga är vad som är rimligt att kräva och erbjuda i dessa tider, men i bemötandet av en ung arbetslös person är det alltid viktigt att se individen och vara realist. Båda föreläsarna betonade att

relationen mellan den unga och personalen är viktig och att det gäller att hitta rätt person som kan ge rätt stöd vid rätt tidpunkt.

5.3.2 *Praktikforskning*

Till projektet kopplades systematisk kunskapsproduktion på vetenskaplig bas. Forskningen utförs med ett praktikforskningsgrepp (Marthinsen och Julkunen 2012) som betonar frågor som anknyts till praktiken och återförs till praktiken. Forskarsocialarbetarens forskning ingår i hennes licentiatstudier vid Helsingfors universitet inom specialiseringsområdet Socialt arbete med barn och unga. Målsättningen för forskningen är gemensam kunskapsproduktion tillsammans med olika aktörer, inklusive de unga själva, och forskning både i de kunskapsutvecklande processerna och i de metoder som projektet utvecklar. Praktikforskningen kommer att fortsätta inom projektet *DelSam II*.

5.3.3 *Presentationer av projektet*

Projektkoordinatorn deltog i evenemanget *Ung2013* i Jyväskylä 8-10.1.2013 där representanter för de projekt som erhållit understöd inom Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet träffades och diskuterade samarbetsmöjligheter. Diskussionerna om *DelSam*-projektets samarbete med andra projekt kan fortsätta inom *DelSam II*.

Ungdomar och personal vid ungdomsverkstaden Sveps och projektkoordinatorn för *DelSam* intervjuades för kommundidningen Fikt. I nr 3/2013 ingår en artikel om Sveps och ett inlägg om projektet.

Journaliststuderande vid Svenska social- och kommunalhögskolan gjorde vid seminariet i januari en intervju för sin tidning Smocka om ungdomsgarantin med en av föreläsarna, sakkunnigpsykolog Raimo Hokkanen. (Se Smocka <http://www.smocka.fi/nyhet/ons-3012013-1630/ungdomsgarantin-f%C3%B6rv%C3%A4ntas-ge-resultat> .)

Information om projektet har funnits tillgänglig på FSKC:s webbplats, FSKC:s facebook-sida och i FSKC:s infobrev, som når 540 professionella i Svenskfinland. Projektet har presenterats för FSKC:s styrelse och bolagsstämma samt vid FSKC:s kommunbesök.

6

Ungdomarnas röst

Ungdomarnas medverkan var den centrala utgångspunkten i DelSam-projektet. Det sägs att de unga ska höras, de ska vara delaktiga och få säga sitt om det som gäller dem själva. Men vad säger de då? Det här kapitlet innehåller ungdomarnas presentationer vid seminariet i Helsingfors 30.1.2013 och en tematisk sammanfattning av de viktigaste synpunkterna som ungdomarna tog upp under projektets gång.

6.1 Svepsungdomarnas seminariepresentation

Ungdomarna på Sveps hade tillsammans med sina handledare planerat en dia-presentation som framfördes av handledarna. Presentationen var en fin helhet också visuellt. Texten på diorna lydde i direkt citat:

1. Ladys and gentlemen...and sossetants...

We present to you; Vad de unga anser om ...

2. ...UTBILDNING...

"Formningen och framskridandet av elevers framtidsplaner, (drömmar, hopp och önskningar) borde kartläggas och planeras tillsammans med eleven på individuell och personlig nivå, redan i grundskolan. Inte genom test på internet i nionde klassen, vilket är alldeles för sent och hjälper inte ett dugg, nästan tvärtom, testerna kan vara vilseledande."

Hur kunde man integrera detta i skolsystemet, dvs. tillämpa det praktiskt?

3. ... UTBILDNING...

"Det skall vara enklare att byta/påbörja en utbildning mitt i året. Inser man att man är på fel ställe skall man inte behöva vänta en termin (kan leda till passivitet och nedstämdhet för att man gör fel sak/inte klarar av det) till ett år för att påbörja sina studier. (Beror alltid på skolan, fungerar i gymnasier och yrkeshögskolor med kurssystem.)"

Varför är det så svårt att byta linje överlag?!

4. ...VERKSTÄDER/SYSSELSÄTTNING PÅ DAGEN...

Det behövs mer dags-, gruppverksamheter - som STARTEN - i bredare slag om dagarna. Det är viktigt att den unga hålls aktiverad och sysselsatt för att undvika långvarig passivitet och understimulans.

5. ...VERKSTÄDER/SYSSELSÄTTNING PÅ DAGEN...

Personlig och IndividuellHandledning

Någon som har koll över ens helhetssituation. Man måste ju lära sig att ta hand om ens egna saker, och föräldrarna kan inte alltid hjälpa på ett professionellt, byggande sätt.

Sossetant en gång på tre månader räcker inte till för att man skall kunna känna tillit för den som sköter ens saker, tillsammans med en.

Goes both ways; Utan en personlig touch bryr man sig inte.

6. ...ARBETE...

Det borde vara lättare att få praktikplats, kunde inte företagen erbjuda mer? Bättre samarbete med rätt instanser?!

7. ...ARBETE...

"PRAO var riktigt kul, men inget lärde jag mig. Jag fick städa i knutarna och göra det övriga, tråkiga jobbet som de andra, riktiga arbetarna slank undan ifrån. Sånt som borde göras "varje vecka", men med tanke på hur smutsigt det var, hade det nog inte gjorts på säkert ett år.. Det är väl meningen att vi ska få en inblick i vad arbetslivet egentligen är och hur det fungerar, inte att vi är gratis arbetskraft."

-PRAO på videofirma XXX

PRAOn borde vara längre än 2 veckor, tidigare och OFTARE i högstadiet än en gång på 9.nde klassen, med ordentliga arbetsavtal över riktiga arbetsuppgifter.

8. ...ARBETE...

Större möjligheter till Deltidsarbete, då heltidsarbete kan bli för tungt för en nybörjare. Mjukare start ökar chanserna för att den unga faktiskt stannar i arbetslivet!

9. Tack och hej, leverpastej. <3

6.2 Raseborgs ungdomarnas seminariepresentation

Också ungdomarna vid ungdomsverkstaden KOI i Raseborg hade förberett och presenterade en dia-presentation vid seminariet i Helsingfors med fotografier från verkstaden.

- 1. Delaktighet**
Ett bildspel för DelSam-seminariet 30.1.2013
2. Ungdomsverkstaden Koi håller till i Toli-fastigheten tillsammans med tre andra verkstäder.

3. Vem vann? Gissa! Alla! Motionsdag varje onsdag.

4. Design projekt. Restaurera en egen stol. Vår verkstads utrymme har vi själva fått inreda.

7. Vidgade vyer – besök till ungdomsverkstaden Troja & Pajamestarit, Åbo.

8. Vårt egna interna loppis.

9. Loppisens ingivning, alla Toli-verkstäder deltog. Kaffe & Kaka! Shopping! Crazyness!

10. Hjälpssändning med kläder till utsatta i Rumänien.

11. Vårt egna husband.

12. Made By: Niko, Kari, Viktor, Hans. Sponsrat av fotosto, Karis.

6.3 Sammanfattning av ungdomarnas röst

Ungdomarna i projektet hade utifrån sina egna erfarenheter flera förslag till hur det stöd som ges unga som söker sin väg in i arbetslivet kunde göras effektivare. De synpunkter som framfördes av ungdomarna i olika sammanhang under projektets gång sammanfattas nedan tematiskt. Här specificeras inte vid vilken ungdomsverkstad åsikterna framförts. Ungdomarnas röst ska här uppfattas mer allmänt.

Yrkesvägledningen och utbildningsvalet: Yrkesvalet kan vara en ganska komplicerad fråga för många. Elever i grundskolan borde tidigare än nu få individuellt stöd med att börja fundera på sin framtid. Korta yrkesvalstest i nian ger inte den unga tillräckligt stöd för att välja yrke. Ungdomarna behöver mer kunskap om arbetslivet innan de kan bestämma sig för ett yrke. Det borde också vara lättare att vid behov kunna byta utbildningslinje om man märker att man hamnat på fel bana.

Arbetsmarknaden: De professionellas kontakter till arbetsgivarna borde bli bättre, så att de unga lättare skulle få praktikplatser och komma in i arbetslivet.

Stödrelationen: Behovet av en förtroendefull relation till en professionell med helhetssyn och möjlighet att följa upp processen kom tydligt fram. Detta samtidigt som utvecklingen av service tenderar att bli alltmer nätbaserad med mindre personlig kontakt, t.ex. på Arbetskraftsbyråerna, i socialt arbete och vid ansökningen av utkomststöd. Effektivt arbete förutsätter möten mellan människor. Det finns ett stort behov av större samverkan mellan den unga och olika professionella för att trygga övergångarna mellan olika skeden i processen. Det är viktigt att i arbetet med arbetslösa ungdomar försöka hitta deras starka sidor. Handlingsplanerna ska göras upp i samarbete med den unga och ge utrymme och tid för flexibilitet och skräddarsydda lösningar.

Ungdomsverkstaden: Ungdomsverkstaden innebär för ungdomarna ett ställe att komma till i stället för att bara sitta hemma; det innebär att få stöd med att komma igång, att få en dygnsrytm, öva sig vid rutiner och att ha något vettigt att göra. Dagsprogrammet uppfattas som varierande, givande, roligt. Det stärker självkänslan att klara av vissa uppgifter. Sysselsättningen ger samtidigt erfarenheter. Idrottsdagarna är viktiga och att ha ett busskort. Ungdomarna känner att de får hjälp med att hitta vidare, en känsla av att de duger som de är, hjälpen finns nära, det är lätt att be om hjälp. Ungdomarna träffar andra ungdomar och handledarna är trevliga. Balansen mellan ledarnas respons och roll och ungdomarnas eget ansvar är något som också personalen funderar på. Den unga och ledaren ska ses som ett arbetspar.

Det är bra med flexibel tidtabell, att kunna göra saker i egen takt. För en del ungdomar var 4 timmar/dag 2-3 dagar i veckan det mesta de klarade av just då men några hade gärna deltagit mer, t.ex. 6 timmar/dag. Å andra sidan insåg de flesta att de inte genast skulle klara av normala arbetsdagar på 8 timmar/dag.

Förbättringsförslagen handlade bland annat om att kunna göra längre arbetsdagar och att få större "dagpeng", bättre tillgång till datorer och it-kunnande, mångsidigare och mer omväxlande arbetsuppgifter samt

lunchmöjligheter. Redskap för den sociala samvaron önskades även (t.ex. spelkort, instrument, schackbräde, boxningssäck). Omgivningens kännedom om verkstaden kunde enligt ungdomarna förbättras genom att t.ex. ordna "kulturkaffe"-tillfällen på ungdomsverkstaden.

Vägen ut från ungdomsverkstaden känns ofta oklar och svår att greppa i förväg. Ungdomarna vet att de inte kan stanna på ungdomsverkstaden hur länge som helst och hoppas kunna klara av att söka jobb eller komma in på en utbildning. Vissa såg också den avgränsade tiden som en bra sak: inspirationen att söka nya lösningar hålls levande.

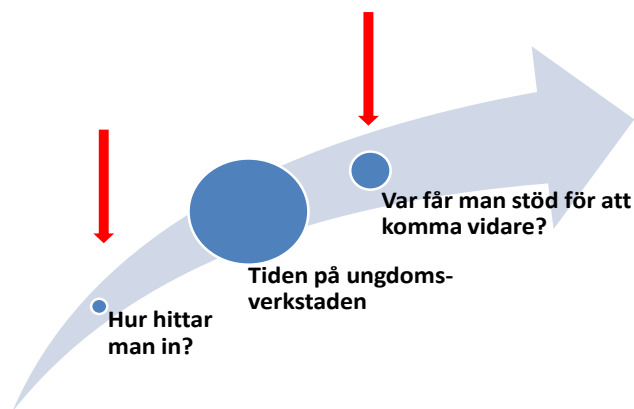
Ungdomarna kan ofta känna sig osäkra på om de klarar av jobb eller studier. De önskar sig mer arbetserfarenhet och ett yrke. Kunskaper och färdigheter som ungdomarna ansåg att de fått på ungdomsverkstaden var bl.a. färdigheter att vara i grupp, hjälp med att ta eget ansvar, dygnsrytm, praktik, att se skillnaden mellan arbete och fritid, ökad självkännedom, öppenhet, respekt och hjälp med att lära sig hantera stress och sin ekonomi. Det som eventuellt skulle kunna försvåra steget ut från ungdomsverkstaden ansåg de vara t.ex. att ungdomsverkstadsgruppen hade varit för trygg för länge; de var ängsliga för att steget vidare ska bli för stort, att det går för snabbt framåt, att de kanske inte klarar sig utan det stöd som funnits i verkstaden, yttre omständigheter och press utifrån såsom lagar, boende, skolor, myndigheter, familj, rusmedel, ekonomiska problem och egen attityd.

Uppföljningen: Uppbrottet från ungdomsverkstaden kan alltså väcka oro hos ungdomarna. I det skedet behövs det uppföljande stöd både från privata och professionella nätverk. De resurser, nätverk och personer som ungdomarna ansåg sig behöva och hoppades få stöd från efter tiden på ungdomsverkstaden var bl.a. vänner, hobbyn, rutiner, regelbundenhet, motivation att lyckas, en positiv syn, kunskap om var de får stöd, en stödperson/mentor, personlig kontakt och uppföljning samt hjälp med att hantera sin ekonomi.

För dem som inte genast hittar rätt i arbetslivet behövs mera dag- och gruppverksamhet med låg tröskel för att undvika passivering. Överhuvudtaget behövs mer flexibilitet med individuella lösningar för en mjukare start, även i form av t.ex. deltidsarbete.

Övergångar som smärtpunkter

Figur 2 Processen in i och ut ur en ungdomsverkstad: övergångar som smärtpunkter.

När det gäller ungdomsverkstäder är det fråga om tre olika faser: att komma in, att delta i verkstaden en viss tid och att gå vidare. Smärtpunkterna på vägen in i och ut ur en ungdomsverkstad ligger *före* och *efter* vistelsen där: Hur hittar man in och var får man stöd att komma vidare? (Se figur 2.) Både i Helsingfors och Raseborg ansåg ungdomarna att de behövde stöd med att komma vidare efter sin tid i ungdomsverkstaden, men speciellt i Helsingfors ansåg ungdomarna dessutom att det var svårt att hitta in till ungdomsverkstaden (Sveps). I en storstad som Helsingfors med en svenskspråkig minoritetsbefolkning är den svenska servicen mer splittrad och svårare att få syn på än i en mindre, tvåspråkig kommun som Raseborg. För att hjälpa ungdomarna att hitta till ungdomsverkstaden och servicen i samband med den och sedan komma vidare efter sin vistelse där behövs samverkan mellan olika aktörer.

7

Arbetsredskap för större delaktighet

De delaktighetsgenererande metoder som användes i projektet var i huvudsak framtidsdialog och BIKVA-modellen. Även ungdomarnas egna presentationer vid seminariet i Helsingfors stödde deras delaktighet i processen liksom också slutdiskussionerna vid verkstäderna. Nedan följer projektarbetarens beskrivning av erfarenheterna av framtidsdialogen och BIKVA-processen som arbetsmetoder.

7.1 Framtidsdialogen som redskap

Vid ungdomsverkstaden Sveps' Startträning i Helsingfors beslöt man genomföra en framtidsdialog med ungdomar och personal. Arbets sättet modifierades för att bättre svara på målsättningen i projektet, dvs. att utveckla verksamheten i dialog mellan ungdomar och personal. Framtidsdialogens process har beskrivits utförligt i litteraturen (bl.a. Eriksson, Arnkil och Rautava 2010; Seikkula och Arnkil 2011) och den används både i direkt klientarbete och som ett verktyg för planering.

I projektet ville vi möjliggöra en mångröstad diskussion mellan ungdomarna och personalen vid ungdomsverkstaden. Med hjälp av ett dialogiskt grepp strävade vi efter att få en mer nyanserad bild för en kartläggning av nuläget och av utvecklingsbehoven. Det ansågs viktigt med en gemensam diskussion mellan ungdomar och personal, att olika röster och synvinklar kommer fram som fördjupar och bekräftar kunskap om vad som är viktigt och vad som bör uppmärksammas. Det reflektiva elementet förstärktes genom att ungdomarna och personalen i olika grupper flera gånger turades om att reflektera. Detta är inte vanligt i en traditionellt genomförd framtidsdialog.

I en dialog av det här slaget är det viktigt att i förväg fundera på vem som ska vara med. Vem behöver träffa vem? Vem avgör vilka som ska vara med? Det är viktigt att fråga de unga vem de vill ha med, dvs. vem de tror kunde

hjälpa dem att föra den goda processen framåt. I det här projektet var det tänkt att processen skulle inledas med en framtidsdialog med ungdomar och personal vid Sveps och senare skulle dialogen utvidgas med aktörer från det yttre nätverket, såsom socialarbetare från socialbyråer och vägledare från arbets- och näringsbyråer. En sådan utvidgad dialogisk samarbetsdiskussion fanns det dock inte tid för inom *DelSam I* men förhoppningsvis kan den genomföras inom *DelSam II*.

De tilltänkta deltagarna i framtidsdialogen fick i förväg en skriftlig inbjudan med information om tidsramen, temat samt alla deltagarnas namn. Socialtränarna diskuterade frågan med ungdomarna i Start-verksamheten före planeringsdialogen samt kontaktade vid behov ungdomarna för att underlätta deltagandet på själva planeringsdagen. För dialogen reserverades 3 timmar med lunchpaus. I dialogen deltog förutom samtalsledaren sex ungdomar, två socialtränare, en koordinator för uppsökande arbete, en arbetscoach, en verksamhetsledare, forskarsocialarbetaren, projektkoordinatorn och projektarbetaren som också fungerade som dokumenterare. Temat för mötet var: Vad behövs för att ungdomar ska komma till Sveps-Starten? Och vad behövs för att ungdomarna ska komma vidare från Sveps?

Planeringsdialogen leddes, som tidigare nämnts, av en utomstående samtalsledare, vars viktiga uppgift var att underlätta samtalsprocessen, styra samtalet så att varje deltagare blev hörd, stöda reflektion och göra det möjligt för deltagarna att kunna "tänka högt" i grupp. Dialogen hade en klar struktur och ett klart mål. Alla deltagare hade möjlighet att tala utgående från sin egen synvinkel utan att bli avbrutna och alla lyssnade på varandra. Samtalsledaren intervjuade inledningsvis ungdomarna i tur och ordning. De ombads "minnas" en god framtid och vad som lett fram till detta goda. Samtalsledarens uppgift var att möjliggöra att synpunkter kom fram från olika håll, att en ny och delad förståelse uppstod *mellan* deltagarna och att slutligen en gemensam plan kunde skapas. Ungdomarna och personalen fick reflektera över varandras diskussioner i olika omgångar.

Dokumenteraren antecknade under intervjuerna på ett blädderblock så att alla kunde se vad som sades om en god framtid. Anteckningarna som alla kan se är viktiga för överskådligheten och klarheten: allt försiggår öppet, inte

heller dokumentationen sker bakom ryggen på någon. (Seikkula och Arnkil 2011, 69-82.) Efter den inledande fasen fortsatte arbetet i smågrupper bestående av både ungdomar och personal. Rubriken var: 'Hur få med sig den goda fart man fått på Start-verksamheten?', dvs. hur kan den goda processen fortsätta efter Startträningen? Smågrupperna presenterade sedan sina arbeten för den stora gruppen och slutligen gjordes en preliminär plan för det fortsatta arbetet upp.

Framtidsdialogen medförde en fördjupning av den gemensamma förståelsen mellan de unga och personalen. Diskussionerna bekräftade tidigare kunskap om vad som är viktigt, vad som bör uppmärksammas. Speciellt de professionella upplevde det som viktigt att få bekräftelse också på det de redan "visste" men som eventuellt inte tidigare varit så klart uttalat och formulerat.

Gällande ungdomarnas medverkan kan det konstateras att det inte var så lätt för dem att placera sig ett år fram i tiden, att ta utgångspunkt i den egna situationen men sedan förflytta sig till ett allmänt plan för att diskutera utvecklingen av verksamheten. Samtalsledarens stöd var avgörande för att detta kunde lyckas. Förutom att ungdomarna fick en konkret erfarenhet av att delta i allmänt planerings- och utvecklingsarbete kan man anta att deras medverkan också hade betydelse för deras uppfattning om sin egen personliga situation. Genom att samtalsledaren i en framtidsdialog erbjuder deltagarna en möjlighet att föreställa sig en god framtid har detta också en kraftgivande (empowering) inverkan. En av de unga ansåg att metoden varit engagerande, hjälpt att förstå den egna situationen och konkretisera sin egen framtid och också att se vilka frågor hen behöver jobba vidare med.

Utarbetandet av en gemensam plan för fortsatt arbete förblev i den här framtidsdialogen på ett väl allmänt plan. Processen kan förhoppningsvis fortsätta i *DelSam II* genom ett uppföljande nätverksmöte, t.ex. en sk. Puimala (se Matkaopas uudistumisen tielle 2010), dit centrala samarbetsparter kunde inbjudas för en konkretiserad diskussion med utgångspunkt i de utvecklingsbehov som framkommit.

Framtidsdialogen kan troligen med fördel användas på liknande sätt inom andra kommuner, t.ex. i *DelSam II*. Resultaten kunde diskuteras på ett gemensamt utvecklingsforum för intresserade kommuner.

7.2 BIKVA-processen som redskap

BIKVA-modellen är utvecklad i Danmark (Brugerindragelse i kvalitetsvurdering) och är också i Finland använt utvärderings- och utvecklingsredskap. BIKVA-processen sker i fyra faser: i den första fasen intervjuas brukarna, i det här fallet ungdomar som deltar i en ungdomsverkstad; i den andra fasen förs resultatet från den första fasen till den personal som arbetar närmast brukarna; i den tredje fasen presenteras resultaten från de tidigare intervjuerna för ledarna av verksamheten; i den fjärde och sista fasen presenteras resultaten för politikernivån. Modellen finns beskriven på svenska och finska (t.ex. Söderström och Pihlajamäki 2008; Krogstrup 2004).

Det finns flera antaganden om fördelarna med att starta från ett s.k. bottom-up perspektiv, där utvärderingen tar utgångspunkt i brukarnas erfarenheter och åsikter. För det första vill man utmana synen på "rådande kutym". Arbetsmetoder och rutiner har en viktig uppgift och bestämmer vilka verksamhetssätt som uppfattas som godtagbara respektive icke-godtagbara. Professionella har traditionellt mera makt än brukare vid definieringen av goda verksamhetssätt, rutiner och "rätt" beteende. BIKVA-modellen utmanar denna tolkningsrätt då den tar utgångspunkt i den öppna diskussionen med brukarna och därmed kan påverka kommande utveckling. (Söderström och Pihlajamäki 2008.)

För det andra är det viktigt att få kunskap också om sådana behov som står i konflikt med varandra. Med hjälp av BIKVA antas man kunna få fram information som kan gå förlorad vid traditionella utvärderingssätt, t.ex. då man med hjälp av enkäter på förhand formulerar de teman man vill utvärdera. Brukarnas centrala roll kan fungera som ett slags "trigger for learning", som igångsättare av en lärande process inom organisationen. (Söderström och Pihlajamäki 2008.)

BIKVA-modellen antogs fungera väl i Raseborg med tanke på de professionella utmaningarna och beställningen på ökad brukarmedverkan i en delvis ny verksamhet som håller på att utvecklas. BIKVA-processen planerades av projektarbetaren och forskarsocialarbetaren som också båda fungerade som intervjuare och processledare. Projektarbetaren hade tidigare erfarenhet av metoden.

Hela processen inleddes med att processledarna efter preliminära diskussioner med enhetens förmän träffade också personalen på ungdomsverkstäderna för att informera om arbetsmetoden och svara på frågor. Personalen tog då upp sina farhågor för att en utvärdering av verksamheten kom för tidigt, eftersom ungdomsverkstaden KOI i det skedet hade fungerat i bara fyra månader. BIKVA-processens ledare poängterade dock att arbetsmodellen kan ses som ett redskap i utvecklingsarbetet, t.ex. när det gäller att få reda på vad som är viktigt att tänka på, speciellt då verksamheten är ny och aktivt formas, eller för att dra upp riktlinjer för verksamheten. På mötet beslöts det att BIKVA-processen genomförs.

Målsättningen med BIKVA-intervjuerna var att utreda hur de intervjuade uppfattar dagliga fenomen i verksamheten och vilken betydelse de ger dem. Den process som utvärderades genom BIKVAn delades in i tre delar: erfarenheter och tankar om den ungas väg till ungdomsverkstaden, tiden på ungdomsverkstaden och vägarna vidare mot arbets- och studieliv.

I BIKVA-processen deltog ungdomar från verkstäderna KOI och Fixar-Malte, personal vid verkstäderna samt ledande förmän. Resultaten presenterades även för kommunala politiker. Sammanlagt genomfördes fyra intervjuer, som bandades och transkriberades, och en rapportering.

I den första fasen gjordes två intervjuer med ungdomar i två grupper, en finsk- och en svenskspråkig, med sammanlagt 11 deltagare. Ungdomarna hade varierande lång erfarenhet av ungdomsverkstaden. En del hade nyligen börjat, andra hade ca 3-4 månaders erfarenhet. Intervjuerna inleddes med så litet ledande frågor som möjligt: vad är bra med verksamheten, vad kunde utvecklas?

Efter intervjuerna med ungdomarna formulerade processledarna teman på basen av diskussionernas innehåll och presenterade dem i den andra fasen

för personal som arbetar nära de unga. I denna intervju deltog två handledare från KOI, två handledare från Fixar-Malte samt en socialarbetare. I samband med att ungdomarnas åsikter presenterades påpekade processledarna att de ungas feedback ska ses som ett uttryck för deras erfarenheter, inte som "sanningen". Den offentliga sektorn ska tillgodose både individens och samfundets intressen och dessa kan ibland stå i konflikt med varandra. Personalen uppmanades speciellt fokusera på vad ungdomarnas åsikter väcker för reflektioner med tanke på verksamheten och de egna verksamhetssätten.

I den tredje fasen samlades materialet från de tidigare intervjuerna ihop och fördes vidare till följande organisatoriska nivå: fyra personer på ledarnivå (enhetschef för ungdomsavdelningen, avdelningschef för sysselsättningsavdelningen, produktionschef och bildningschef). Dessa ombads i sin diskussion fokusera speciellt på målsättningen med ungdomsverkstäderna och utvecklingsbehoven.

I den fjärde fasen presenterades resultatet från hela processen i komprimerad form för politiker i sektionen för Grundtrygghetsproduktionen; dessa ansåg att resultatet bör presenteras även för Grundtrygghetsnämnden, vilket kommer att ske senare.

BIKVA-processen påverkas naturligtvis av intervjuarnas roller och tolkningar av betydelse. I det här fallet fungerade t.ex. den ena intervjuaren samtidigt som chef i kommunen. Intervjuarnas syn vid sammanfattning och bearbetning av materialet påverkar också hur diskuterade fenomen lyfts fram och vilken betydelse de ges.

I slutdiskussionen beskrevs medverkan i BIKVA-processen som igångsättare av en intern dialogisk utvecklingsprocess som det nu känns viktigt att få fortsätta. Personalen såg det som positivt att också ungdomarna fått framföra sina åsikter och vara delaktiga i projektet. De ansåg att projektet skapat en "öppen dialog" och en bättre sammanhållning inom ungdomsenheten. Ungdomar och personal på alla olika nivåer hade fått säga sina åsikter och alla hade fått höra de andras synpunkter oberoende av nivå.

Sammanfattningsvis kan konstateras att tidigare beskrivna antaganden om modellen kan urskiljas också i denna BIKVA-process. Ungdomarnas

erfarenheter och upplevelser fungerade väl som igångsättare av en diskussion om tyngdpunkter och utvecklingsbehov i ett skede när den nya verksamheten håller på och formar sig. I diskussionerna poängterades dessutom uppföljningens betydelse för att utvecklingsarbetet ska bli systematiskt.

BIKVA-modellen kan troligen med fördel användas på liknande sätt inom andra kommuner, t.ex. i det fortsatta projektet. Resultaten kunde diskuteras med intresserade kommuner på ett gemensamt utvecklingsforum.

8

Slutord

Det utvecklingsarbete som gjorts inom projektet *DelSam I* tillsammans med aktörerna i projektområdena Helsingfors och Raseborg har startat upp utvecklingsprocesser som gett erfarenheter och kunskap om hur unga kan involveras i delaktighetsgenererande utvecklingsarbete och samtidigt själva få stöd på sin väg in i utbildning och arbetsliv. De viktigaste resultaten av projektet kan sammanfattas i följande punkter:

1. Både framtidsdialogen och BIKVA-modellen kan fungera utmärkt som delaktighetsgenererande metoder med ungdomar och personal vid ungdomsverkstäder. Även det öppna seminariet hade en viktig delaktighetsstärkande roll i processen.
2. Ungdomarna har viktiga synpunkter och uttrycker dem gärna, om de involveras i utvecklingsarbetet.
3. Olika aktörer inom samma fält, i detta fall ungdomsverkstäderna, drar stor nytta av att samarbeta och lära av varandra.
4. Utvecklingsarbete av denna typ ska göras långsiktigt med tillräcklig tid för lyssnande, dialog och reflektion.
5. Svenskspråkiga ungdomar behöver mångprofessionella, långvariga stödprocesser på sitt eget språk.

Denna rapport ställs till förfogande för alla intresserade att användas i delaktighetsgenererande och kompetenshöjande arbete. Den kunskap *DelSam I* har utvecklat kan vidareanvändas i projektområdena och spridas genom seminarier och fortbildning till andra kommuner i Svenskfinland.

Med tanke på den korta projekttiden för *DelSam I* är projektpartnerna nöjda med sitt arbete men ser att processen bör fortsätta. Därför är vi glada över att det utvecklingsamarbete som inlett kommer att fortsätta och fördjupas inom *DelSam II* med flera kommuner och aktörer involverade. Avsikten är att vidareutveckla delaktighetsgenererande metoder med målgruppens

ungdomar men också att i större utsträckning fokusera på samarbetet och samverkan mellan aktörer inom olika sektorer och organisationer som arbetar med dessa unga (se Söderström & Backman 2011) .

9

Källor

Aktivt stöd krävs. HBL 26.4.2013.

Barn- och ungdomspolitiska utvecklingsprogrammet 2012-2015.

Undervisnings- och kulturministeriet.

http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2011/12/lapsi_ja_nuorisopolitiikan_kehittamisohjelma_valtioneuvosto.html?lang=sv (23.4.2013)

Collaborative Solutions. A Newsletter from Tom Wolff & Associates. Winter 2006. <http://www.tomwolff.com/collaborative-solutions-newsletter-winter-06.html> (28.11.2012)

Eriksson, Esa, Arnkil, Tom Erik och Rautava, Marie (2010) Framtidsdialoger. Handbok för samtalsledare som arbetar med nätverk. Helsingfors: THL.

Hart, Roger (1997) Children's Participation. The Theory and Practice of Involving Young Citizens in Community Development and Environmental Care, New York: UNICEF.

Häggman, Erik (2011) Raportti työpajatoiminnasta ja etsivä nuorisotyötä. Varsinais-Suomen ELY-keskus.

Johansson-Juup, Kerstin och Österlund-Holmqvist, Eivor (2008) Ny praktik i socialt arbete. Samverkan i gränslandet mellan skola och socialbyrå – en ny utmaning på en gemensam agenda? Avhandling pro gradu (socialt arbete). Helsingfors universitet.

http://www.fskompetenscentret.fi/page105_sv.html (22.5.2013)

Karvinen-Niinikoski, Synnöve (2004) Social Work Supervision: Contributing to Innovative Knowledge Production and Open Expertise. In Gould, Nick and Baldwin, Mark (eds.) Social Work, Critical Reflection and the Learning Organization. Ashgate, 23-39.

Krogstrup, Hanne Kathrine (2004) Asiakaslähtöinen arviointi - BIKVA-malli. Hyvät käytännöt -menetelmäkäsikirja. FinSoc Arviointiraportteja 1/2004. Helsinki, Stakes.

<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/hk/aineistoja/julkaisut/bikva/>
(22.5.2013)

Marthinsen, Edgar and Julkunen, Ilse (eds) (2012) Practice research in Nordic social work – Knowledge production in transition. Social Work & Social Sciences Review, Volume 15(1&2).

<http://essential.metapress.com/content/122775> (22.5.2013)

Matkaopas uudistumisen tielle - Puimala-menetelmä vertaisoppimisen vahvistamiseen ja kehittämistyön tulosten levittämiseen (2010) Kuntaliiton verkkojulkaisu. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Mattson, Titti (2008) Ungas delaktighet. Exemplet institutionsvård. Forskningsrapport nr 2 2008. Statens institutionsstyrelse SiS.

<http://www.stat-inst.se/publikationer/forskningsrapporter/2-2008-ungas-delaktighet-exemplet-institutionsvard/> (22.5.2013)

Regeringsprogrammet 22.6.2011.

<http://valtioneuvosto.fi/hallitus/hallitusohjelma/pdf/fi332892.pdf>
(22.5.2013)

Seikkula, Jaakko och Arnkil, Tom (2011) Sociala nätverk i dialog. Lund: Studentlitteratur AB.

Statistik- och indikatorbanken SOTKANet. Institutet för hälsa och välfärd.
www.sotkanet.fi

Söderström, Eivor och Backman, Ann (2011) Kraft genom samverkan - en arbetsmodell för inledande samarbete. FSKC Rapporter 4/2011.

http://www.fskkompetenscentret.fi/page106_sv.html (22.5.2013)

Söderström, Eivor och Pihlajamäki, Eini (2008) Brukarperspektiv vid utvecklande av service – en kort presentation av Bikva-modellen.

Helsingfors: FSKC Arbetspapper 4/2008.

http://www.fskkompetenscentret.fi/page107_sv.html (22.5.2013)

Ungdomslagen 72/2006.

Virtanen, Petri, Suoheimo, Maria, Lamminmäki, Sara, Ahonen, Päivi ja Suokas, Markku (2011) Matkaopas asiakaslähtöisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämiseen. Tekesin katsaus 281/2011.

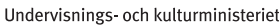
Bilaga 1

Seminarieprogrammet 30.1.2013

Att hitta sin väg in i arbetslivet – hurdant stöd behövs?

Ab Det finlandssvenska kompetenscentret
inom det sociala området

Undervisnings- och kulturministeriet

HELSINGFORS STAD

RASEBORG
RAASEPORI

SVEPS

DelSam-projektet & Samarbetsnätverket Mångprofessionella Praxis-arenan

7:e praxisseminariet

Att hitta sin väg in i arbetslivet – hurdant stöd behövs?

Vad innebär den nya samhällsgarantin för ungdomar? Hur kan ungdomar stödas in i arbetslivet? Hur kan samarbetet mellan olika aktörer, ungdomarna och personal inom olika sektorer, bli effektivare? Temat behandlas från olika synvinklar: den nya lagen, ungdomsforskning, ungdomarnas röst, praktiken.

Seminarieriktning till praktiker i olika yrken, personer som arbetar med ungdomar i kommunerna och vid arbets- och näringsbyråerna, studerande, lärare, forskare och andra intresserade

Onsdagen den 30 januari 2013 kl. 9.00 - 15.30
i Svenska social- och kommunalhögskolans festsal, Snellmansgatan 12, Helsingfors

Seminarieriktning är avgiftsfritt. Anmälan senast 22.1.2013 på
<http://www.webropolsurveys.com/S/EF1EEDE147B96FA8.par>
Ev. frågor till torbjorn.stoor@fskc.fi eller johanna.bjorkenheim@helsinki.fi

Välkommen!

PROGRAM

9.00-9.15	Kaffe
9.15-9.25	<i>Välkommen!</i> - Torbjörn Stoor, VD, och Johanna Björkenheim, projektkoordinator, DelSam
9.25-10.20	<i>Vad innebär den nya samhällsgarantin för ungdomar?</i> (Se bakgrundsmaterial på FSKC:s hemsida http://www.fskompetenscentret.fi/page404_sv.html) - Raimo Hokkanen, sakkunnig, psykolog, Nylands arbets- och näringsbyrå
10.30-11.30	<i>Agentskapet i fokus - exempel på stöd som erbjuds unga arbetslösa</i> - Matilda Wrede-Jäntti, universitetslektor HU, ungdomsforskare
11.30-12.30	Lunchpaus
12.30-13.30	<i>Ungdomarnas röst</i> - Ungdomar vid ungdomsverkstäderna Sveps och i Raseborg
13.30-13.50	Kaffe
13.50-14.30	<i>Ungdomarnas röst i dialoger och intervjuer inom DelSam-projektet</i> - Eivor Österlund-Holmqvist, forskarsocialarbetare, och Eivor Söderström, PM, DelSam - Ungdomarnas kommentarer
14.30-15.00	<i>Hurdant samarbete främjar ungdomars delaktighet?</i> - gruppdiskussioner
15.00-15.30	<i>Slutdiskussion.</i> Grupperna presenterar sitt arbete.

AB DET FINLANDSSVENSKA KOMPETENSSENTRET
INOM DET SOCIALA OMRÅDET – FSKC
Göksgränden 3 a A, 00500 HELSINGFORS
www.fskc.fi